	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 8

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ "ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ"

КАТЕДРА "ХИГИЕНА, МЕДИЦИНСКА ЕКОЛОГИЯ, ПРОФЕСИОНАЛНИ БОЛЕСТИ И
МЕДИЦИНА НА БЕДСТВЕНИТЕ СИТУАЦИИ"

ОДОБРЯВАМ:

ВЛИЗА В СИЛА

ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 г.

Декан на ФОЗ

(проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„НАЦИОНАЛНИ ДИЕТИ И ТРАДИЦИОННИ ХРАНИ“

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН

“БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:

“ОПАЗВАНЕ И КОНТРОЛ НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ”

РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2020

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 8

По учебен план на МУ - Плевен - свободно избираема дисциплина

Учебен семестър: шести

Хорариум: 15 часа лекции

Брой кредити: 2,0

Преподаватели:

- Доц. д-р Росица Еникова, магистър по медицина. доктор по медицина. Признати специалности: „Хранене и диететика“, „Микробиология“. Ректорат 1, ст. 182, тел. 064 884 –146
- Ас. д-р Цветелина Виткова, Магистър по медицина. Признати специалности: „Хранене и диететика“, „Социална медицина и здравен мениджмънт“. Ректорат 1, ст. 180, тел. 064 884 –146

1. АНОТАЦИЯ

Обучението по дисциплината „Национални диети и традиционни храни“ има за **цел** да запознае студентите от специалността „Опазване и контрол на общественото здраве“ със спецификата и характерните особености на националната кухня на народи, населяващи различни континенти и региони на света. Много от чуждите хранителни традиции са непознати, екзотични, но това обогатява знанията за храните, за кулинарните технологии, за оригиналните непознати обичаи в храненето на различни раси и народи. Все по-реалната глобализация на съвременното общество създава съвременните почти неограничени възможности за внос не само на храни, но и на технологии и елементи на кулинарното изкуство и практика. Безспорно навлизането на нови храни и технологии оказва влияние и внася промени и в националното хранене на всяка страна, променя традициите и хранителните навици. Едновременно с това обучението ще отдели внимание и на нехарактерни за нашите географски и социални условия опасности за здравето, свързани с храните и храненето на други страни и народи. Тези познания ще бъдат полезни за общия кръгзор на студентите в науката за храненето. Студентите ще бъдат запознати и със съвременното разбиране за „традиционни храни“. Те в голямата си част са уникални по състав, вкусови качества и технологии, но в тесния смисъл на понятието са обект и на Европейската нормативна уредба. Нашата страна има какво да предложи на Европейския пазар в областта на традиционните храни, спазвайки съвременното общностно законодателство в тази област. Студентите трябва да познават и тази страна на търговския обмен с храни с другите страни в ЕС и извън него в условията на глобализация, безспорно повлияваща производството, разпространението на храни, но и хранителните навици на населението.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 8

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Основен очакван резултат от обучението по „Национални диети и традиционни храни“ е придобиването на по-широка информация за характера и традициите в храненето на народите в различни по география, климат, етнос и социално-икономическо развитие региони на света и как това може да окаже по-пряко или по-косвено влияние върху съвременното хранене у нас. След изучаване на дисциплината „Национални диети и традиционни храни“ студентите трябва:

- Да придобият теоретични познания за национални диети и традиционни храни, за основно използвани в различните страни на света храни, техния хранителен и енергиен състав и за технологиите, по които се произвеждат;
- Да придобият теоретични знания за евентуалните отрицателни последствия от екзотични за страната ни опасности - замърсители, добавки, технологии и кулинарни практики, които биха възникнали при пренасяне на чужди храни и хранителни технологии;
- Да познават съвременното Европейска нормативна уредба при производството и разпространението на традиционни храни и изискванията за запазването на тяхното качество, безопасност, на уникалните им състав и технологии.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Семинари.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение;
- Демонстрации на информационни материали;
- Въпроси и дискусии в семинарни занятия.

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Лекциите се провеждат с целия курс студенти. Представят се презентационни нагледни материали – текстови и илюстративни, чрез мултимедийни видеопроектори в лекционните зали. Съдържанието на лекциите непрекъснато се актуализира. Лекторът обогатява изложеното в учебните пособия с автентични примери и казуси от собствената практика и от информационния приток на факти. В края на изложението си лекторът предоставя на аудиторията възможност да задава въпроси, отговаря и разяснява проблемите, споделя с асистентите потребността от допълнителна информация при провеждането на последващите семинарни занятия.

Демонстрации на информационни материали. Дисциплината изисква богато онагледяване на теоретичното изложение по всички теми. Информационни материали под формата на илюстрации, схеми, документи и други се представят не само по време на лекциите, но и в семинарните занятия.

Въпроси и дискусии в семинарните занятия. Учебно-практическите семинари по дисциплината *Национални диети и традиционни храни* са разнообразни по съдържание и методи на провеждане. В тях студентите имат възможност за най-непосредствен контакт с преподавателя и за поставяне на разнообразни въпроси и провеждане на дискусии,

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 8

свързани с естеството на учебния материал. Подходящо е предварително възлагане на задачи на студентите за изготвяне на устни реферати по отделни въпроси, свързани с темата на семинара.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

Таблица 1

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „НАЦИОНАЛНИ ДИЕТИ И ТРАДИЦИОННИ ХРАНИ“	Учебни часове
1.	Национални кухни и традиции в храненето. Традиционна българска кухня. Традиционни български храни. Европейски изисквания към традиционни храни на народите в ЕС.	3
2.	Европейски кухни и традиционни храни. Американски кухни и традиционни храни.	2
3.	Азиатски кухни и традиционни храни	2
4.	Африкански, австралийски и новозеландски кухни и традиционни храни	2

Таблица 2

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА СЕМИНАРИТЕ ПО „НАЦИОНАЛНИ ДИЕТИ И ТРАДИЦИОННИ ХРАНИ“	Учебни часове
1.	Европейски кухни и традиционни храни. Традиционни български храни и кухня. Американски кухни и традиционни храни. Европейски изисквания към традиционни храни на народите в ЕС.	2
2.	Азиатски кухни и традиционни храни	2
3.	Африкански, австралийски и новозеландски кухни и традиционни храни	2

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И СЕМИНАРИТЕ ПО „НАЦИОНАЛНИ ДИЕТИ И ТРАДИЦИОННИ ХРАНИ“

ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ

6.1.1. Национални кухни и традиции в храненето. Традиционна българска кухня. Традиционни български храни. Европейски изисквания към традиционни храни на народите в ЕС (3). Определения за национална кухня, национална хранителна традиция, традиционни храни. Традиционна българска кухня – обзор на национални храни и ястия, характерни кулинарни технологии, тяхното място в храненето на българите, влияния на други национални кухни, главно на балканските страни. Мястото на зърнените храни, плодовете и зеленчуците, месото, млякото и млечните продукти в храненето на българския народ. Определение за традиционни храни в нормативната уредба на ЕС. Процедури за признаване на национални традиционни храни в ЕС. Опитът на България, Гърция и други европейски страни в утвърждаването на традиционни храни в рамките на ЕС. Традиционни български храни - признати и предлагани за утвърждаване в рамките на ЕС.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 8

6.1.2. Европейски кухни и традиционни храни. Американски кухни и традиционни храни (2). Обзор на различията в храненето на народите в Европа. Национална кухня в страните на различните региони на континента – Западна и Северозападна Европа, Скандинавски страни, Източна Европа – Русия, Украйна, Южна Европа – национални традиции на Пиренеите, Апенините, Гърция (Средиземноморието). За различните европейски региони - най-разпространени зърнени храни, бобови, консумация на риба, плодове и зеленчуци. Северна Америка – място на пренесени разнообразни национални традиции от стария континент, изграждане на собствен профил на хранителните навици. Хранителната политика в САЩ. Съвременни тенденции в храненето, продукт на високо развитите индустриални общества и глобализацията в света.

6.1.3. Азиатски кухни и традиционни храни (2). Обзор на различията в хранителните традиции в различните части на Азиатския континент – континентални и тихоокеански страни - индийска национална кухня, китайски национални кухни, храненето в Казахстан, Монголия, Япония, тихоокеанските архипелази. Влияние на природните суровинни ресурси върху храненето на различните народи. Традиционни азиатски храни и технологии и някои биологични и химични опасности, свързани с национални храни в азиатската кухня (напр. *V.parahaemolyticus*, моноклорпропандиолът и др.).

6.1.4. Африкански, австралийски и новозеландски кухни и традиционни храни (2). Обзор на различията в хранителните традиции в различните региони на африканския континент – Северна Африка, екваториалните африкански държави. Влияние на суровинните природни ресурси върху храненето на различните народи на Африка. Влияние на етно-религиозните и расови различия на населението върху стила на хранене на различните африкански народи. Влияние на европейските традиции върху традиционната кухня на бившите колонии. Хранителните традиции в Австралия и Нова Зеландия. Зависимости от природните суровинни ресурси. Влияние на страните-колонизатори върху съвременния облик на храненето в този регион.

6.2. ТЕЗИСИ НА СЕМИНАРИТЕ

6.2.1. Европейски кухни и традиционни храни. Традиционни български храни и кухня. Американски кухни и традиционни храни. Европейски изисквания към традиционни храни на народите в ЕС (2). Най-характерни за традиционна българска кухня национални храни и ястия, характерни кулинарни технологии. Характерните традиции за България зърнени храни, месни изделия, българското кисело мляко, бялото саламурено сирене и кашкавала, консервирането на плодове и зеленчуци, специфични напитки. Тяхното място в храненето на българите. Влияния на други национални кухни, главно на балканските страни. Успехи в утвърждаването на традиционни български храни в рамките на ЕС.

6.2.2. Азиатски кухни и традиционни храни (2). Особенности и примери за храни и специфични технологии в храненето на народите на Индия, Китай, Япония, Монголия. Различия между тях, определяни от климата,

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 8

географското разположение на страните, суровинните ресурси и националните традиции. Примери за хранителни дефицити, специфични биологични и химични опасности, свързани с някои регионални хранителни традиции в страните на Азиатския континент.

- 6.2.3. Африкански, австралийски и новозеландски кухни и традиционни храни (2).** Традиционно хранене на населението в Северна Африка. Традиционно хранене на населението в Екваториална Африка. Храненето днес в Австралия и Нова Зеландия. Зависимости от природните климатични фактори и суровинните ресурси. Хранителни дефицити сред населението, разпространение на недохранването. Влияние на страните-колонизатори върху съвременния облик на храненето в Африканския континент, Австралия и Нова Зеландия.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ

Оценяването на знанията на студентите се основава на предварително дефинирани критерии и се формира от **текущ контрол** и **заключителен контрол** с критерии за формиране на крайна оценка. В методите за контрол като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Аналитични умения и способности за критичен поглед;
- Умения за ползване на литературен материал, свързан с лекционното изложение.

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ

Текущият контрол се основава на учебната активност на студентите по време на учебните занятия. **Присъствието на предвидените по учебния план лекционни и практически занятия е задължително и е основание за заверка на семестъра от преподавателите по учебната дисциплина** (съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилник за устройството и дейността на МУ – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилник за организацията на учебния процес в МУ – Плевен).

По време на учебните занятия по **„Национални диети и традиционни храни“** се предвижда **текущ контрол** чрез устно реферативно изложение по предварително възложени кратки теми и въпроси в семинарите и участие в дискусиите. Отчита се и редовното присъствие на занятията. Оформя се текуща оценка за семестъра (**ТО**), която е по шестобалната система и съставлява 30 % от крайната оценка по дисциплината.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ

Заключителният контрол предвижда провеждане на изпит в сесията за шести семестър*.

Изпитът е по материала, преподаван в лекциите и семинарите съгласно тематичната програма и се провежда по график, обявен от Учебен отдел при спазване реда и процедурите според Правилника на МУ – Плевен.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 8

Билетите за изпита съдържат по два въпроса: а) по материала, свързан с определенията за традиционни храни, национални кухни, Европейски и българска национални кухни и Европейските изисквания за утвърждаване на традиционни храни в рамките на ЕС; и б) по материала, свързан по-конкретно с национални кухни на страните от други континенти.

Изпитът по „Национални диети и традиционни храни“ е писмен. Студентите развиват темите, след което имат право и устно да отговарят на въпроси на преподавателя, провеждащ изпита.

Оценката е по шестобалната система и се закръглява до цяла единица и съставлява 70% от крайната оценка по дисциплината.

*Забележка: По изключение, след съгласуване с декана на ФОЗ и преподавателя, заключителният контрол може да се проведе и в края на семестъра, но след приключване на всички предвидени занятия по дисциплината.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА

Крайната изпитна оценка (**ИО**) е комплексна и оценява цялостното представяне по време на обучението в трети и четвърти семестри. Оформянето на крайната оценка (**ИО**) е въз основа на оценките от: теоретичния изпит и оценките, получени при текущия контрол за двата семестъра. Тя се формира от 2 основни компонента – 70% от оценката от теоретичния изпит (**ТИ**) и 30 % от общата текуща оценка за трети и четвърти семестър (**ТО**). Тя е положителна, (по-голяма или равна на среден [3,0]) само ако и двата компонента са положителни, и се определя по уравнението:

$$\text{ИО} = 0,70 \times \text{ТИ} + 0,30 \times \text{ТО}$$

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „среден [3,0]“, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ

Общ брой кредити: 2,0

Сумарната кредитна оценка се формира от:

1. Кредити от присъствие на лекции/семинари.
2. Кредити от участие в семинарите и дискусиите по дисциплината.
3. Кредити от оценка на устно представени реферати.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ

1. Национални кухни и традиции в храненето – зависимост от географските, климатични и суровинни ресурси на отделните страни и народи
2. Традиционно използвани в България месни, млечни, зърнени, плодови и зеленчукови храни.
3. Традиционни технологии и ястия в българската национална кухня
4. Традиционни храни според Европейското законодателство
5. Кухнята на народите в Европа – традиции в използването на зърнени, бобови, млечни суровини в страните на Западна и Източна Европа

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 8

6. Национални кухни в страните на Западна Европа
7. Национални кухни на народите в Източна Европа
8. Национални кухни на страните в Южна Европа и Средиземноморието
9. Националната кухня на континенталните азиатски страни и народи
10. Национални кухни на народите в Тихоокеанските региони
11. Национални кухни в страните на Северна Африка
12. Национални кухни в страните на Екваториална Африка
13. Хранителни дефицити и недохранване в страните на Африканския континент
14. Съвременен профил на хранителните традиции в развитите страни на Северна Америка
15. Проблеми на съвременното хранене и национална хранителна политика в САЩ
16. Австралийска и новозеландска кухни – храненето в зависимост от привнесените заселнически традиции, географските и суровинни ресурси
17. Някои специфични биологични и химични опасности, свързани с храненето в африканските и азиатските хранителни традиции
18. Глобализация и храненето на населението на планетата

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Еникова Р., М.Стойновска, В.Бирданова, Ц.Димитров. ХИГИЕНА НА ХРАНЕНЕТО. Учебник за студенти-бакалаври по специалността ОКОЗ. Под ред. на Р.Еникова, МУ-Плевен, 2016, 494 с.
2. Хигиена, хранене и професионални болести. Под ред. на проф. д.р Б.Попов, С., 2009.
3. Препоръчвани от преподавателите линкове, съдържащи информация по актуални въпроси, свързани с преподавания в лекциите и семинарите учебен материал.

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Доц. д-р Росица Кирилова Еникова, магистър по медицина, доктор по медицина